

Sygn. akt V KO 101/22

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w sprawie **M. S.**
w przedmiocie wyroku łącznego,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na posiedzeniu w dniu 16 grudnia 2022 r.
osobistego wniosku skazanego
o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej
prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 13 marca 2019 r., sygn. II AKa 51/19,
zmieniającym wyrok łączny Sądu Okręgowego w Gdańsku
z dnia 6 listopada 2018 r., sygn. IV K 201/18,
na podstawie art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

**odmówić przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania wobec
jego oczywistej bezzasadności.**

UZASADNIENIE

Pismem datowanym na dzień 21 września 2022 r. i skierowanym do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku M. S. wniósł o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 marca 2019 r., sygn. II AKa 51/19 na podstawie art. 540 § 2 k.p.k. i art. 542 k.p.k., uchylenie w całości wyroku tego Sądu i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

W uzasadnieniu wskazał, że Sąd Apelacyjny w Gdańsku wydał wyrok na podstawie niekonstytucyjnego przepisu art. 86 § 4 k.k., „co skutkowało przyznaniem, że wymiar kary łącznej mógł mieścić się w granicach od 3 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności do sumy wyroków objętych wyrokiem łącznym”, przywołując treść przepisu art. 540 § 2 k.p.k. i tezę wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 kwietnia 2019 r. wydanego w sprawie o sygn. K 14/17, w którym to stwierdzono, iż art. 86 § 4 k.k. w zakresie, w jakim różnicuje sytuację osób skazanych, wobec których zastosowanie miała już wcześniej instytucja kary łącznej, od osób, co do których ta instytucja zastosowania nie miała, w ten sposób, że umożliwia w stosunku do tej pierwszej kategorii osób podwyższenie dolnej granicy kary łącznej, a także orzeczenie kary rodzajowo surowszej, tj. kary 25 lat pozbawienia wolności, jest niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP (zasada równości wobec prawa). Podniósł, że „zastosowanie przez Sąd w Gdańsku przepisu art. 86 § 4 k.k., w zakresie, w którym została stwierdzona niekonstytucyjność tego przepisu, miało wpływ na treść wyroku łącznego” poprzez „podwyższenie dolnej granicy wymiaru kary określonej według art. 86 § 1 k.k.”, co pogorszyło jego sytuację prawną. Ponadto wskazał, że wyrok łączny nie objął wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 30 czerwca 2015 r., IV KK 201/13, w punkcie II, pozostawiając go do odrębnego wykonania chociaż wcześniej Sąd ten wydał wyrok „łączący pkt I wyroku oraz II jednoznacznie wskazując, że wyroki te podlegają łączeniu”, co uznał za krzywdzące i będące kolejnym powodem do wznowienia tego postępowania. Pismo to zostało potraktowane przez Zastępcę Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku jako wniosek o wznowienie postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w Gdańsku o sygnaturze akt IV K 201/18 (sygnatura akt Sądu Apelacyjnego w Gdańsku II AKa 51/19) o wydanie wyroku łącznego (zarządzenie z dnia 27 września 2022 r.) i przekazane Sądowi Najwyższemu zgodnie z treścią art. 544 § 2 k.p.k., gdzie zostało zarejestrowane w repertorium „KO”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Należało odmówić przyjęcia osobistego wniosku M. S. o wznowienie postępowania — jako oczywiście bezzasadnego.

Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k. sąd odmówi przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania niespektującego wymogów obowiązującego w postępowaniu wznowieniowym rygoru przymusu adwokacko-radcowskiego (bez wzywania do uzupełniania tego braku czynności przedsięwziętej osobiście przez uczestnika postępowania) w sytuacji, gdy „z treści wniosku wynika jego oczywista bezzasadność”. Ustawa postępowania karnego wymienia — czyni to jednak tylko tytułem pewnej egzemplifikacji — sytuację, gdy oczywista bezzasadność wniosku o wznowienie postępowania wynika z tego, że nawiązuje on do okoliczności, które były już rozpoznawane w postępowaniu o wznowienie postępowanie.

Ratio legis unormowania przyjętego w Kodeksie postępowania karnego należy upatrywać w pragmatycznym dążeniu ustawodawcy do daleko idącego zredukowania zbędnych, a zatem nieracjonalnych, przebiegów procesowych (m. in. tych zmierzających do ustanowienia dla podmiotu innego niż oskarżyciel publiczny, działającej samodzielnie na tym etapie postępowania, adwokata lub radcy prawnego celem zbadania akt sprawy pod kątem okoliczności sygnalizowanych w jej osobistym wniosku o wznowienie i rozważenia zasadności sporządzenia wniosku o wznowienie postępowania, ewentualnego sporządzenia i złożenia przezeń takiego wniosku, rozpoznania go przez sąd w składzie trzech sędziów itd.). Są to przebiegi, o których już z góry można powiedzieć, że miałyby całkowicie niecelowy charakter, bo jest oczywiste, że nie mogłyby doprowadzić do wznowienia postępowania i to nawet po ustanowieniu w sprawie adwokata lub radcy prawnego celem rozważenia sporządzenia i złożenia wniosku o wznowienie postępowania.

Już bowiem przeprowadzenie wstępnej oceny pisma podmiotu posiadającego legitymację procesową do złożenia wniosku o wznowienie postępowania (działającego po prawomocnym zakończeniu postępowania bez pomocy profesjonalnego przedstawiciela procesowego), zmierzającego do zainicjowania postanowienia wznowieniowego pozwala — *prima facie* — na sformułowanie tezy, że artykułowany przez stronę postulat wznowienia postępowania zakończony prawomocnym orzeczeniem ma oczywiście bezzasadny charakter. Uruchamianie w takiej konfiguracji złożonego mechanizmu procesowego zmierzającego do rozważenia możliwości sformułowania wniosku o

wznowienie postępowania przez fachowego przedstawiciela procesowego trafnie zostało ocenione przez ustawodawcę w kategoriach czynności nieharmonizujących z rudymenarnymi zasadami ekonomii procesowej (niewątpliwie mającymi zastosowanie także na etapie postępowania wznowieniowego).

Zwraca się przy tym w judykaturze najwyższej instancji sądowej trafnie uwagę na to, że wymieniona w treści przepisu art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k. sytuacja (związana z układem swoistej powtarzalności wniosku o wznowienie postępowania, powołującego się na okoliczności tożsame z tymi, które już uprzednio był przedmiotem rozpoznania w postępowaniu wznowieniowym) ma li tylko przykładowy charakter, że „[d]ecydująca jednak jest sama treść wniosku o wznowienie, która może być oczywiście bezzasadna z różnych powodów. Ta oczywista bezzasadność wynikać może z tego, że we wniosku wskazano na podstawy wznowienia, które nie są przewidziane w ustawie albo z tego, że w ogóle nie wskazano żadnych podstaw wznowienia, ograniczając się do postulowania przeprowadzenia kolejnej kontroli odwoławczej” (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 września 2015 r., sygn. II KO 49/15, SIP «Legalis» nr 1330115). Dodaje przy tym Sąd Najwyższy, że oczywista bezzasadność, o której mowa w przepisie art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k., powinna być rozumiana tak samo, jak pojęcie oczywistej bezzasadności użyte na gruncie przepisów Kodeksu postępowania karnego normujących postępowanie kasacyjne, tj., że „bezzasadność oczywista to taka, która nie wymaga szczególnego badania, jest widoczna na pierwszy rzut oka, jest niewątpliwa i wniosek obiektywnie nie może doprowadzić do wzruszenia orzeczenia”.

Analiza pisma wniesionego osobiście przez skazanego M. S. — potraktowanego przez Zastępcę Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku jako wniosek o wznowienie postępowania i przekazanego jako taki właśnie Sądowi Najwyższemu (gdzie pismu temu nadano bieg po zarejestrowaniu go w repertorium „KO”) — upoważnia do wyrażenia oceny, że nie została w nim wskazana żadna okoliczność, którą należałoby zakwalifikować jako korespondującą z którąkolwiek z przesłanek wznowienia postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem wskazanych w treści przepisów art. 540 k.p.k. (lub art. 540b k.p.k.). Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 540 § 2 k.p.k., na

który powołuje się M. S., postępowanie wznawia się na korzyść strony, jeżeli Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie; wznowienie nie może nastąpić na niekorzyść oskarżonego. Przepis art. 86 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1600, z późn. zm.), który również powołuje M. S. jako ten, na podstawie którego Sąd Apelacyjny w Gdańsku wydał kwestionowany przezeń wyrok łączny, został uznany za niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Dostrzec jednak należy, że po pierwsze, to nie Sąd Apelacyjny w Gdańsku, a Sąd Okręgowy w Gdańsku w dniu 6 listopada 2018 r. w sprawie o sygn. IV K 201/18, wydał przedmiotowy wyrok łączny. Po drugie, Sąd Okręgowy w Gdańsku wydał ww. wyrok łączny - stosując przepisy kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. - na podstawie m.in. art. 86 § 1 k.k., a nie art. 86 § 4 k.k. Również Sąd Apelacyjny w Gdańsku jako sąd odwoławczy wydając w sprawie o sygn. II AKa 51/19 wyrok w dniu 13 marca 2019 r., nie powołał się w treści uzasadnienia na przepis art. 86 § 4 k.k. W dodatku podstawą określenia kary łącznej orzekanej wyrokami do których odnosi się wniosek M. S. (Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 6 listopada 2019 r. i Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 marca 2019 r.) nie była kara łączna, bowiem Sąd Okręgowy w Gdańsku orzekając w przedmiocie kary łącznej wyrokiem z dnia 6 listopada 2018 r. rozwiązał węzły dotychczasowych kar łącznych orzeczonych wobec skazanego (pkt. I lit a i b wyroku), zatem nie było tak, że punktem odniesienia przy orzekaniu kary łącznej była surowsza (asperacja) kara łączna. Co więcej, Sąd Apelacyjny w Gdańsku dokonując zmiany zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku obniżył do 4 lat i 6 miesięcy orzeczoną wobec skazanego M. S. karę łączną pozbawienia wolności, poprawiając sytuację prawną skazanego (sąd *meriti* wymierzył bowiem skazanemu karę łączną w wymiarze 5 lat pozbawienia wolności). Sąd odwoławczy trafnie uznał karę łączną za rażąco surową. Jak wskazał w treści uzasadnienia wyroku (s. 7) cyt. „Sąd Okręgowy kształtując wysokość kary łącznej aczkolwiek miał na uwadze, związek przedmiotowy jak i podmiotowy zachodzący pomiędzy czynami, wielość przestępczych zachowań, sposób działania, jak i stopień szkodliwości społecznej, w istocie nie do końca je docenił szczególnie w tym

zakresie w przedmiotowej sprawie, w jakim winny decydować o rozmiarach odpowiedzialności skazanego, podobnie jak i deklarowana przez Sąd Okręgowy zasada przy jej orzekaniu”. Sam sąd *meriti* wskazał jednak w treści uzasadnienia wyroku łącznego (s. 8) cyt. „niestety, wskutek omyłki o charakterze rachunkowym Sąd orzekł karę łączną w wymiarze 5 lat pozbawienia wolności, nie spełniając tym samym warunku względności rozstrzygnięcia względem skazanego (suma dolegliwości sięgnęła w ten sposób 9 lat pozbawienia wolności)”. Nie eliminując jakichkolwiek dyrektyw wymiaru kary łącznej, wskazany wyżej błąd został skorygowany przez sąd odwoławczy. Odnosząc się do drugiej z podniesionych we wniosku o wznowienie postępowania okoliczności, a mianowicie „nie objęcia wyrokiem łącznym wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 30 czerwca 2015 r., IV KK 201/13 w punkcie II, pozostawiając go do odrębnego wykonania” zauważyć należy, że Sąd Okręgowy w Gdańsku dokonując właściwego wyboru porządku prawnego (stosując przepisy kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k.) dokonał analizy ww. wyroku. Jak wynika z treści uzasadnienia (s. 5) cyt. „warto w tym miejscu wspomnieć, że wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie IV K 201/13, poza rozstrzygnięciem dotyczącym czynu z art. 280 § 2 k.k. popełnionego w dniu 22 lipca 2010 r. (punkt I tego wyroku), przesądza także o tym, że M. S. dopuścił się kilku czynów z art. 279 § 1 k.k. (punkt II tego wyroku – przyp. SN), do których doszło również przed wydaniem wyroku w sprawie X K 492/12, tj. przed 14 listopada 2012 roku. Czynny te, wraz z innymi, popełnionymi do dnia 01 grudnia 2012 r., wchodzi jednak w skład ciągu przestępstw (art. 91 § 1 k.k.), za który łącznie orzeczona została jedna kara. Nie istnieje prawna możliwość ‘rozdzielenia’ wspomnianego ciągu przestępstw, podziału kary jednostkowej i włączenia czynów popełnionych przed 14 listopada 2012 r. do grupy kar łączonych w niniejszym postępowaniu. Dlatego też przyjęto, że kara za ciąg przestępstw z art. 279 § 1 k.k. popełnionych w dniach 24.08.2012 r., 12.10.2012 r., 1.11.2012 r., 1.12.2012 r., 10.12.2012 r. (punkt I wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 października 2016 r. w sprawie II AKa 164/16, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 30 czerwca 2015 r. w sprawie IV K 201/13), nie łączy się w ogóle z innymi karami”. Z ustaleniem tym nie sposób się nie zgodzić mając na uwadze treść art. 85 k.k. w

brzmieniu obowiązującym przed 1 lipca 2015 r., co czyni argumentację skazanego nieuprawnioną.

Wobec powyższego należy uznać, że autor osobistego wniosku o wznowienie postępowania nie wskazuje w istocie żadnych podstaw wznowienia, ograniczając się do postulowania przeprowadzenia kolejnej kontroli odwoławczej.

Ewentualne przedsięwzięcie czynności zmierzających do spowodowania wniesienia wniosku o wznowienie postępowania karnego przez podmiot profesjonalny, jawi się zatem jako bezprzedmiotowe wobec stwierdzenia zmaterializowania się okoliczności, o której mowa w treści przepisu art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k. Celem tego przepisu jest bowiem, jak już powiedziano wyżej, zredukowanie zbędnych przebiegów procesowych w postępowaniu wznowieniowym w tych układach, w których na podstawie analizy osobistego żądania wznowienia postępowania stwierdza się obiektywny brak podstaw do wznowienia postępowania. Gdy już zatem *prima vista* jasno rysuje się brak okoliczności wskazujących na zmaterializowanie się którejkolwiek z podstaw wznowieniowych wskazanych w art. 540 § 1 k.p.k. lub art. 540b k.p.k., nieracjonalne i niecelowe byłoby przedsięwzięcie i kontynuowanie czynności procesowych mających doprowadzić do uzupełniania braków formalnych wniosku (przez wyznaczenie adwokata lub radcy prawnego z urzędu, celem rozważenia zasadności sporządzenia wniosku o wznowienie postępowania), skoro okoliczności wskazane przez autora osobistego wniosku o wznowienie obiektywnie nie mogą doprowadzić do wznowienia tego postępowania.

Konkludując – mając na względzie powyżej omówione okoliczności – należało odmówić przyjęcia pisma potraktowanego jako wniosek skazanego M. S. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 marca 2019 r., sygn. II AKa 51/19, zmieniającym wyrok łączny Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 6 listopada 2018 r., sygn. IV K 201/18 – jako oczywiście bezzasadnego w rozumieniu przepisu art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k.

[as]

I.n